

Nr 644

Av herr Rimmerfors m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 8, med förslag till ny ölförsäljningsförordning, m. m.

(Lika lydande med motion nr 543 i Första kammaren)

För *ökningen* av det alkoholmissbruk som vi nödgats konstatera i vårt land sedan starkspriten genom restriktionssystemets upphävande blivit mera lättillgänglig för missbrukare spelar ölmissbruket givetvis ej samma roll som starkspriten. Den skillnad mellan starkspritens och ölets förmåga att åstadkomma och vidmakthålla missbruk, varom erinras i proposition nr 8 till årets riksdag, har givetvis alltid förelegat men inte hindrat att en omätlig ölkonsumtion för många personer medfört alkoholbesvär. Att vid nu konstaterad ökning av alkoholmissbruket ölförtäringens relativa betydelse minskat säger oss ingenting om det absoluta antalet fall av alkoholism, vars orsaker kan härledas till omätlig ölförtäring. Den verkliga minskningen härvidlag skedde då ölets alkoholhalt under kristiden sänktes. Sedan dess finns ingen anledning räkna med att antalet ytterligare minskat, fast antalet fall ter sig mindre betydelsefullt i jämförelse med den starka ökning av fallen som kan skrivas på starkspritmissbrukets konto.

I denna situation synes inga skäl föreligga att öka ölets lättillgänglighet. En lagstiftning med betydande liberalisering beslöts så sent som 1954. Den trend till ökat alkoholmissbruk som starkspritens lättillgänglighet medfört borde vara anledning till varsamhet i fråga om ytterligare liberalisering. Att de alkoholhaltiga dryckernas lättillgänglighet spelar en stor och avgörande roll för alkoholismens utbredning har länge varit känt och erkänt. Nykterhetsutredningen förbisåg inte heller denna fara och föreslog också åtgärder som skulle motverka den. Vad som tyvärr inträffat är att beslutet om att släppa loss starkspriten är effektuerat, men upprustningen av de åtgärder som skulle förebygga skadeverkan härav har samhället ännu inte presterat. Under sådana förhållanden är det önskvärt att man inte från statens sida banar väg för att göra alkoholhaltiga maltdrycker väsentligt mer lättillgängliga än de nu är.

Det skall villigt erkännas att det i fråga om tillståndsgivningen för kringföringshandel och avhämtningsförsäljning av öl utbildats ett alltför omständligt, för myndigheterna betungande och tidsödande system. En tillståndsan sökan för en tid av fyra år prövas nu av lokal nykterhetsnämnd, kommunalnämnd, kommunalfullmäktige, polismyndighet och länsstyrelse, i regel efter hörande av jämväl länsnykterhetsnämnd. Det är alltså sammanlagt sex

kommunala organ och myndigheter som tar befattning med ett utminuteringsstillstånd för öl. Förhållandet ter sig orimligt men är intressant som bevis för vilken vikt man tidigare lagt vid att kommunala myndigheter skulle få bestämma att ölförsäljningsrättigheterna begränsades till lämplig omfattning i förhållande till föreliggande behov.

Från nykterhetssynpunkt tillfredsställande bedömning av utminuteringsärendena bör kunna nås med ett mindre antal kommunala organ och myndigheter engagerade. Det steg som i propositionen nr 8 föreslås bli taget, att utminuteringsärendenas avgörande efter anvisningar i en allmänt formulerad lagparagraf helt lägges i polismyndighetens hand utan något som helst remissförfarande till kommunalt organ, anser vi medföra alltför ovissa konsekvenser. Från länsnykterhetsnämndernas arbetsområde kan visserligen vitsordas att polismyndigheter inte minst på grund av ordningssynpunkter visat positivt intresse för att hindra olämplig ölhandel. I vissa fall har både intresse och sakkännedom varit större hos polismyndighet än hos beslutande kommunal instans. Men avgörandet blir enligt lagförslaget i proposition nr 8 helt lagt i händerna på ensamma tjänstemän, varav kan följa att såväl växlande subjektiva synpunkter som större eller mindre lokal kännedom kommer att påverka avgörandena. Detta hade varit acceptabelt om tillståndsgivningen endast varit en fråga om en registrering, men enligt lagförslaget är så inte fallet. Lagförslaget fixerar visserligen att ölförsäljningsrätt skall tillerkännas den som yrkesmässigt försäljer matvaror till allmänheten och den som yrkesmässigt tillverkar öl, lättöl eller läskedrycker, men därtill fogas enligt § 7, att ölförsäljare som är enskild person, med hänsyn till personliga förhållanden, skall vara lämplig att utöva verksamheten.

Här tillkommer alltså för polismyndigheten ett personligt bedömande, och skall detta ske utan stöd av remissyttrande från lokal myndighet kan misstag lätt göras. Inom nykterhetsnämndernas arbetsområde föreligger inte så få fall där personer som enligt lagförslaget skall tilldelas utminuteringsstillstånd har alkoholbesvär och är föremål för vårdåtgärder. Det ligger i nykterhetsvårdens natur att detta inte får bli allmänt känt, men nykterhetsnämnderna bör ha möjlighet att förebygga att sådana personer utsättes för ytterligare frestelser genom att erhålla ölförsäljningstillstånd. Nykterhetsnämndernas personkännedom och allmänna kännedom om en Orts nykterhetsproblem måste vara av värde för en tillståndsgivande polismyndighet att ha kännedom om, varför obligatoriskt bör gälla, att tillståndsärenden avgöres först efter nykterhetsnämnds hörande.

Då de lokala nykterhetsnämnderna är lämpliga organ för att genom remissyttranden över tillståndsansökningar lämna på lokal- och personkännedom fotade informationer, är de också lämpliga som organ för kommunalt inflytande på utminuteringsärendenas behandling. Att tillskapa särskilda samarbetsnämnder som föreslagits i utredningen men som ej föreslås i propo-

sitionen anser vi inte vara motiverat för en så begränsad uppgift. Nykterhetsnämnderna är kommunens organ för nykterhetsvården, och så allsidigt sammansatta som de numera blir bör de ha full kompetens att föra fram de kommunala synpunkterna. Enligt lagförslaget skall f. ö. nykterhetsnämnderna höras, när det blir fråga om att från polismyndighets eller länsstyrelses sida tilldela varning åt olämplig ölförsäljare. Det torde vara lika motiverat att höra nykterhetsnämnd även före tillståndsgivningen.

Vi anser alltså att lagförslaget till ölförsäljningsförordning i proposition nr 8 bör ändras i så måtto, att polismyndighet före tillståndsgivning till utminutering skall höra kommunens nykterhetsnämnd och att denna liksom tillståndssökande tillerkännes rätt att hos länsstyrelse anföra besvär över polismyndighets beslut. Enligt lagförslagets 30 § tillkommer besvärsrätt endast över länsstyrelses beslut, medan ingen besvärsrätt tycks ifrågasättas i fråga om polismyndighets beslut. Detta hade gått an, om polismyndighet endast hade att registrera tillståndsgivningen, men enligt 7 § skall hänsyn tagas till personliga förhållanden, och då kräver enskild persons rättssäkerhet besvärsrätt, och från nykterhetsvårdssynpunkt är besvärsrätt även motiverad för nykterhetsnämnd. Att besvärsrätt inte föreskrivits i fråga om polismyndighets beslut måste bero på förbiseende av innehållet i § 7.

Med stöd av vad vi här anfört hemställer vi,

att riksdagen vidtar den ändringen i Kungl. Maj:ts förslag till ölförsäljningsförordning, att polismyndighets beslut om tillstånd till utminutering av öl skall ske efter nykterhetsnämnds hörande, samt

att besvärsrätt hos länsstyrelse enligt vad vi här ovan föreslagit medges över polismyndighets beslut i ölförsäljningsärende.

Stockholm den 3 februari 1961

Einar Rimmerfors

Einar Hæggbloom

Evert Svensson
i Kungälv

Rune Gustavsson
i Alvesta

Olof Hammar

Märta Boman

Yngve Hamrin
i Jönköping

Eric Nelander

Etty Eriksson

Sven Antby

Henning Carlsson
i Huskvarna

Harry Carlsson

John R. Andersson

Elsa Lindskog

Alvar Andersson

David Gomer

Daniel Wiklund
i Stockholm

Olaus Nyberg

James I. A. Dickson